

יוצא לאור ע"י
ללמוד ולדעת - מודע הלכתי
רח' אבוהציון 8 בני ברק
דוא"ל: etrog.net.il | noy10@
נערך ע"י
הרה"ג ישראל נויז וזיל שליט"א
מח"ס וביום השבת השולחן כהלכתו
והמועדים כהלכתם
רב קהילות בני הישיבות והיכל יוסף שלום
רמת בית שמש ג'

עמ' א'
'לדעת חכמה'-
שאלות מצויות מבית ההוראה

עמ' א'
נושא על הפרק-
הוצאת תינוק מהתינוקיה בשבת

הוצאת תינוק בשבת מהתינוקיה בבית חולים הדסה עין כרם

לתשומת לב, כיום כל הוצאת תינוק מהתינוקיה כרוכה בכמה חילולי שבת על ידי גרמא באופן שרוב גדולי ישראל זצ"ל אסרו לגמרי באיסור דאורייתא^א. הנצרך להוציא תינוק, יכנס אחרי נכרי או נכריה שנכנסים לצרכם^ב. לפעמים יש אפשרות להיכנס דרך המעבר של 'חדר הנקה'.

שאלות מבית ההוראה

טלטול נר קישוט בשבת * גודל ציצית וחוטיה לקטן * ברכת המפיל למי שקם באמצע הלילה ורוצה לישון שוב * נפל המסמר העליון של המזוזה- חיוב ברכה * כיסוי לחמניות של כל המסובים בקידוש * אונן- ישיבה על כסא * חשב להתענות מחר ולא אמר בפה * להתקשר אל חבר לפני התפילה לשאול בשלומו * שני אנשים אורחים והבעל הולך להתפלל בנין החמה * מצא סכום כסף גדול במקום מוסרט על ידי מצלמות * ברכת אשר

זה בוביום השבת סי' ל"ב סעי' כ"א.
ובימינו אין ההנקה נחשבת כפיקוח נפש כלל שהרי רבים הנותנים תחליפי חלב ואין בזה שום סכנה ולא כמו שהיה בעבר שלא היו תחליפי חלב טובים, ונתבאר בהמועדים כהלכתם סי' ו' סעי' כ"ט.

ב. כמב' בס' רע"ו, א', ב' [וכע"ז בס' תקט"ו, ו'] שאם הנכרי עשה מלאכה לעצמו מותר לישראל ליהנות מהמלאכה אחריו ובתנאי שלא שייך בזה שמא ירבה עבור הישראל כי נר לאחר נר למאה, ובפתיחת דלת לא שייך שמא ירבה כמובן.

ואין להתיר לרמוז לנכרי שלא בלשון ציווי שיפתח, כי יש אומרים שפתיחת דלת נחשבת הנאה חיובית ורק בשעת הדחק אפשר להקל בזה

א. בבית החולים הדסה עין כרם על מנת להוציא תינוק מהתינוקיה יש צורך ללחוץ על כפתור המפעיל פעמון והאחות שומעת את הפעמון ופותחת את הדלת החשמלית, ואמנם מותקן שם מתקן 'גרמא', אך דעת רבותינו גדולי התורה זצ"ל ובראשם האגרות משה והגרי"ש אלישיב זצ"ל והגרשו"ז אויערבאך זצ"ל שגרמא מוכנה ומתוכנן נחשב כאיסור דאורייתא ממש [אגרו"מ יו"ד ח"ג סי' מ"ז אות ד, ש"ש כ"א פל"א הע' א', וביום השבת סי' מ"א סעי' כ"ה], ולכן אין ללחוץ על כפתור.

עוד שמעתי מהגר"ש אלישיב זצ"ל שקריאה כזאת היא ממש לפני עיור, כיון שבלעדיו האחות לא היתה לוחצת על הכפתור וכמבואר בפמ"ג סי' ש"ז סוסק"א ובקה"י ח"ב סי' ד', וביארנו דין

יצר וברק ורעם בפסוקי דזימרה * המתנה בין אז ישיר לישבת * תמונה שצילם נכרי בשבת בארץ ישראל * כישל בצל (בסיר) בשרי, דין המכסה

טלטול נר קישוט בשבת

האם מותר לשים נר צבעוני המיועד לקישוט על עוגה בשבת, לצורך קישוט העוגה, וכמובן הנר לא דולק?

תשובה: מותר¹. וגם מותר להוציא את הנר כדי שיהיה אפשר לאכול את העוגה.

גודל ציצית וחוטיה לקטן

ילד קטן, איזה גודל ציצית הוא צריך ואיזה גודל חוטים צריך לשים בהתחלה ומה צריך להישאר אחרי שכל כמה ימים אנחנו רואים שחלק מהחוטים נקרעו? תשובה: גודל הציצית- שיוכל לעטוף את ראשו ורובו של הקטן לפי גודלו², ולכן הגודל משתנה לפי גודל הילד עצמו.

אורך החוטים שצריך לשים- צריך שיהיה בכל חוט מתחילתו ועד סופו 29 ס"מ או 24 ס"מ [- תלוי לפי שיעור החזו"א או לפי שיעור הגר"ח נאה] אחרי הקשירה [כולל הכריכות והקשרים עצמם]³, ונוהגים לחלק לשליש כריכות וקשרים ושני שלישי חוט

לא נדרם אין ברכתו לבטלה, ולפי"ז הוא הדין שאין לברך פעמיים בלילה אחד ברכת המפיל. ומוכח כן, שהרי תוס' בברכות דף י"א: ד"ה ורבנן וכ"כ הרא"ש שם סי' י"ג בשם ר"ת כתבו שאין מברכים לישיב על ישיבת סוכה משום שחוששים שלא יירדם, והרי מברכים המפיל, ובהכרח שזו ברכה על מנהגו של עולם ואינה כמו ברכת הנהנין על שינה. ואמנם ע"י ב"י הגר"א סי' תל"ב ס"ב שהוכיח מהמפיל לסוכה.

וגם בב"י וברמ"א שהביאו בשם הכלבו שלא להפסיק בדיבור בין ברכת המפיל לשינה, כתבו הטעם רק משום דכתיב אמרו בלבבכם על משכבכם והוא רמז שלא להפסיק ביניהם ולא מצד עצם הדבר שיש כאן הפסק.

וכן מבואר בריטב"א ובמאירי בברכות דף ס: וברבינו מנוח תפילה פ"ז ה"ג בשם הראב"ד שאין מברכים המפיל על שינת היום כי הברכה נתקנה על שינה בלילה בלבד שהיא ברכה על מנהגו של עולם.

ד. סי' י"ז סק"ט.

ה. כמב' בס' י"א, ד' שצריך בחוטי הציצית כשיעור י"ב גודלין, וכתב המשנ"ב [שם סק"ב] שהי"ב גודלין הם אחרי הקשירה.

כמב' בסוף סי' תקי"ח לגבי מאכל שנעול והנכרי שבר את הכלי כדי שיוכלו להגיע לאוכל, ועי' בבאה"ל שם שהביא השיטות בענין זה.

ג. נר הוא כלי שמלאכתו לאיסור ומותר לצורך גופו, ואף שברוך כלל נר הוא כלי שמלאכתו לאיסור שאין לו שימושי היתר, נר קישוט יש לו שימוש לקישוט, וכע"ז שמעתי מהגר"ש אלישיב זצ"ל שפמוטות הם כלי שמלאכתו לאיסור שיש לו שימושי היתר שהם מיועדים לקישוט, וקישוט הוא גם כן נחשב שימוש היתר [כמו אגרטל נוי], וכמבואר במג"א סי' תצ"ד סק"ה לגבי עשבים ששוחחים לנוי ומבואר שאינם מוקצה, וכן מב' ברעק"א סי' ש"ו סקט"ו לגבי פמוטות ששולחים לחתן בשבת [והרי הגרעק"א כותב בדף מז. שכלי שמלאכתו לאיסור שאין לו שימושי היתר בשבת נחשב מוקצה גמור].

וכשרוצה לאכול את העוגה יכול להוציא את הנר כי כלי שמלאכתו לאיסור מותר לצורך מקומו.

הערה 10 מתוקנת עם הוספת

כתב החיי אדם [כלל ל"ה ס"ד והובא בבאה"ל סי' רל"ט, א' ד"ה סמוך] שברכת המפיל היא ברכה כללית על מנהגו של עולם, ולכן גם אם

אחרי הכריכות והקשרים¹, ואם החוט לא מספיק ארוך ימעט בכריכות לצורך זה². אם נקרעו החוטים, אם נשאר שם מתוך שמונה חוטים שלמים, כשר. ילד שנקרעים לו החוטים ממש כל כמה ימים, יש מקום לדון אם יש לו חיוב ציצית³, ולכן יש מקום להקל בשעת הדחק גם אם נקרעו הרבה חוטים אם נשאר בכל החוטים לפחות אורך 5 ס"מ^ט.

ברכת המפיל למי שקם באמצע הלילה ורוצה לישון שוב

תשובה: לא יברך שוב⁴.

ומה שיש שפרסמו שהרי המג"א כותב שכן יברך בלי שם ומלכות, הדבר נובע מטעות שנמצאת ברוב ספרי השולחן ערוך שלפנינו, אבל באמת גם לשיטת המג"א לא יברך שוב^א.

שלא יירדם, והרי מברכים המפיל, ובהכרח שזו ברכה על מנהגו של עולם ואינה כמו ברכת הנהנין על שינה. ואמנם ע"י ב"י הגר"א סי' תל"ב סי"ב שהוכיח מהמפיל לסוכה.

יא. במג"א [סי' ו' סק"ח] בדפוס השו"ע שלפנינו כתוב כך: וכתב בסדר היום המשכים לקום ויצטרך לישן שנית, יאמר אלוקי נשמה והמפיל חבלי שינה בלא חתימה וכשיקום שנית יאמר בחתימה.

אמנם יש בלשון זו טעות סופר מוכחת.

המשנ"ב בסי' מ"ז סק"ל והשע"ת בסי' ו' סק"ז פסקו את דברי המג"א להלכה וכתבו שהגירסא היא המעביר שינה, כלומר, שאם קם באמצע הלילה אחרי חצות יאמר ברכת המעביר שינה בלי ברכה וכשיקום בבוקר שנית יאמר בחתימה ובברכה, וכך מפורש בסדר היום שהוא המקור למג"א.

והאמת, שהדברים מוכרחים בלשון סדר היום והמג"א, כי אם הכוונה להמפיל, א"כ היו צריכים לכתוב שיברך שנית בלילה ולא בבוקר כשיקום שהרי כשיקום שייך לברך שנית רק המעביר שינה ולא המפיל.

והסיבה לטעות כי בשיבלי הלקט הגירסא 'המעביר חבלי שינה' והמעתיקים 'תיקנו' להמפיל חבלי שינה, כיון שלפנינו הגירסא המעביר שינה ולא המעביר חבלי שינה [אבל כך היתה גירסת השיבלי הלקט], ובח"א [כלל ז' ס"ח וכלל ח' ס"ן] כתב שאם נייעור בלילה יברך המעביר שינה ואם יישן שוב יברך שוב כשיקום,

ואורך גדול, לפי החזו"א הוא 2.4 ס"מ ולפי הגר"ח נאה הוא 2 ס"מ כמו שנתבאר בהקדמה לספר השולחן כהלכתו.

ו. סי' י"א, י"ד. וכדברי התוס' במנחות דף מא: ד"ה בית.

ז. ע"י משנ"ב שם, והרי מנין הכריכות והקשרים אינו אלא מנהג אבל אורך החוטים הוא מעיקר הדין.

ח. כיון שמצות ציצית אינה מצוה חיובית ורק חיוב חינוך מכריח ללמדו ללבוש ציצית, וא"כ אפשר שיש להחשיבו כחיוב דרבנן ואם יצטרך להימנע מלרוץ ולשחק משום שהחוטים נקרעים הרי זה עינוי גדול ואפשר שאין חיוב חינוך במצב כזה כעין המבו' במג"א ובמשנ"ב סי' רס"ט סק"א, וע"י כע"ז בבאה"ל סי' שמ"ג, א' ד"ה מדברי.

ט. כשיטת הרא"ש המובאת בשו"ע סי' י"ב, א' שאם נשאר בכל החוטים כדי עניבה כשר, וכדי עניבה' הוא 5 ס"מ [כשיעור ב' גודלים כמו שכתב הבאה"ל שם ד"ה אם נפסקו].

י. כתב החיי אדם [כלל ל"ה ס"ד והובא בבאה"ל סי' רל"ט, א' ד"ה סמוך] שברכת המפיל היא ברכה כללית על מנהגו של עולם, ולכן גם אם לא נרדם אין ברכתו לבטלה, ולפי"ז הוא הדין שאין לברך פעמיים בלילה אחד ברכת המפיל.

ומוכת כן, שהרי תוס' בברכות דף יא: ד"ה ורבנן וכ"כ הרא"ש שם סי' י"ג בשם ר"ת כתבו שאין מברכים לישב על ישיבת סוכה משום שחוששים

נפל המסמר העליון של המזווה- חיוב ברכה

נפל המסמר העליון של המזווה והמזווה 'התהפכה' ונשארת תלויה על המסמר התחתון כשראשה שמוט כלפי מטה, האם צריך לברך כשמחזירים אותה וקובעים למקומה?
תשובה: צריך לברך².

כיסויי לחמניות של כל המסובים בקידוש

במקום שיש סעודה גדולה ויש לחמניה לפני כל אחד ואחד נכמו בישיבות או בשמחות], האם צריך לכסות את הלחמניות בקידוש?
תשובה: יש כמה טעמים לכיסוי, לא רק בגלל שהפת לא תראה את בושטה שמקדשים על היין לפניה, ולכן צריך לכסות את כל הלחמניות בגלל שאר הטעמים שיש לחיוב כיסוי הפת³.

אונן- ישיבה על כסא

האם מותר לאונן לשבת על כסא עד ההלויה?
תשובה: אסור. והאיסור הוא בין לפי השולחן ערוך ובין לפי הרמ"א⁴.

חשב להתענות מחר ולא אמר בפה

חשבתי לצום מחר אבל שכחתי לומר בפירוש, האם חלה הקבלה ויש חיוב לצום?

מכסים את החלות ואז מגלים אותם אחרי הקידוש כמבוי בפסחים דף ק: ובתוס' שם בשם השאילתות, הטעם השני זכר למן שהיה מכוסה מלמעלה ומלמטה כמבוי בתוס' שם, הטעם השלישי כדי שלא יראה הפת בושטו שמקדשים על היין לפניו.

וב' טעמים ראשונים אלו מובאים בטור סי' רע"א סעי' ט' ובמג"א שם סק"כ, והוסיף המג"א גם כן כדי שלא יצטרכו להקדים את החלות לפני היין, ובלבוש כתב הטעמים זכר למן וגם שלא יראה הפת בושטו שמקדמים את היין לפניו, וביאר הא"ר שטעם סעודה לכבוד שבת אינו שייך בכל הסעודות אלא רק בליל שבת, ובפמ"ג מ"ז

סקי"ב ביאר את הנפק"מ בין שלושת הטעמים. ולכן, כל המסובים צריכים לכסות את הלחמניות שלפניהם משום שאר הטעמים של סעודה לכבוד שבת [בליל שבת] ושל זכר למן ששייך גם בשחרית כמש"כ המשנ"ב סי' רע"א סקמ"א, וכן מובא בשם האגרו"מ [ח"ה סי' כ' אות יח].

יד. יו"ד סי' שמ"א, ה'. ועי' גשר החיים דיני אונן פ"ח אות ב בהערה.

ולכאור' דבריו ע"פ המג"א הנ"ל וגרס גם כן המעביר שינה ולהלכה פסק את המג"א בעיקר לגבי המעביר שינה [והובא ג"כ באה"ל סי' מ"ז, י"ג ד"ה המשכים] וכ"כ הפר"ח [ריש סי' מ"ו וסי' מ"ז סי"ג].

יב. כתב בפת"ש [סי' רפ"ט סק"א] שאם המזווה נפלה צריך לברך כמו נפלה טליתו שאם מתעטף שוב צריך לברך כמבוי בסי' ח', ט"ו, וכ"כ הערוה"ש שם ס"ד, וכן הביא בשבות יצחק נר שבת עמ' רנו בשם הגר"ש אלישיב זצ"ל. ולפי"ז אם מזווה הפוכה פסולה א"כ אם נפל המסמר העליון והמזווה התהפכה ונפסלה צריך לברך כשיחזור ויקבענה.

ובפוסקים מבורר שאם המזווה הפוכה היא פסולה גם בדיעבד, כ"כ בשו"ע הגר"ז [סי' ל"ב קו"א סקט"ו], וכן הביא בחובת הדר [פ"ט ס"ז] בשם מקדש מעט סק"ל, וכ"כ ברבבות אפרים ח"ה סי' תקמ"ז.

יג. יש שלוש טעמים לכיסוי הפת, הטעם הראשון שייראה שהסעודה נעשתה לכבוד שבת ובמקום להביא את כל האוכל רק אחרי הקידוש

תשובה: אם המחשבה היתה כללית שחשבת לצום מחר הקבלה לא חלה ואפשר לאכול- אלא אם כן כבר התחלת להתענות, כלומר, שהגיע זמן שאתה רגיל לאכול או לשתות ולא אכלת בגלל התענית, אבל אם המחשבה היתה בנוסח 'אני מקבל עלי תענית למחר' אם כן הקבלה חלה ואסור לאכול^{טו}.

להתקשר אל חבר לפני התפילה לשאול בשלומו

האם מותר בבוקר לפני התפילה להתקשר אל חבר לשאול בשלומו?
תשובה: להתקשר בטלפון נחשב כמו לבוא במיוחד אליו, ולכן אסור לו לומר שלום או בוקר טוב לפני התפילה, אבל יכול לדבר איתו דברים אחרים אם יש צורך^{טז}.

שני אורחים ישנים והבעל קם לנץ, האם יהוד

שני אורחים מתארחים בביתנו ואני הולך להתפלל מוקדם לתפילת ותיקין, האם יש איסור יחוד להשאיר את שני האורחים לבד בבית כשהם ישנים בחדרם ואשתי ישנה בחדרה?
תשובה: יש בזה איסור יחוד^{טז}, והפיתרון הוא שהאשה תנעל את דלת חדרה מבפנים

מהגרמ"ש קליין שליט"א ומהגר"ע אוריעבאך שליט"א, וכן שמעתי מידידי הגאון רבי אברהם שלמה דיקמן שליט"א בשם כמה מורי הוראה מובהקים [ע"י משפט היחוד פ"ח ס"ג ותל תלפיות גליון סג עמ' כז], וכך נקטינן להלכה בכמה דברים [ע"י הליכות שלמה הל' ר"ה פ"א הע' 108 והמועדים כהלכתם סי' י"ז הע' ל"ה]. והעירוני ידידי הגר"מ פטרפרוינד שליט"א ללשון העזר מקודש שכתב מ"מ שינה כיון שאדם עשוי להשתקע בה וגם כשמקיצים אותו אינו מקיץ בקל לזה אינו מרתת כ"כ, ולכן הצריכו שני שומרים כי אינו מתעורר בקלות, ולענ"ד הדבר תלוי בצורת השינה, שאם היא שינה ארוכה ועמוקה, אם השומרים כבר ישנים בפועל צריך שומר נוסף, אלא שבשנים עברו הדבר היה מופקע לישון עמוק כל כך ביום אלא ישנו רק שינת עראי, אבל בימינו ישנם רבים שישנים בימים מסוימים שינה עמוקה גם ביום, וכפי שהירו הרבה גדולי הוראה לגבי הזמן אחרי הנץ בימינו שנחשב כמו לילה. והדבר מובא בפוסקים לגבי איסור שינה קודם התפילה [ע"י תוס' סוכה לה. ד"ה יום שגם בשינת היום יש לחשוש שמא יימשך כמו בלילה, והובא במג"א רל"ה סק"ד]. האחרונים נחלקו אם יש איסור שינה לפני מנחה שמא יימשך בשינה

טו. ע"פ סי' תקס"ב סק"ל.
ונראה פשוט שהתחיל להתענות' היינו שהגיע זמן שרגיל לאכול או לשתות ולא אכל בגלל התענית, כי כמעט כל אחד לא אוכל מיד בבוקר ואין זה נחשב שהתחיל להתענות אלא שעדיין לא הגיע הזמן שרגיל לאכול או לשתות בבוקר, והרי כל ראיית המג"א לאסור היא ממה שהתחיל לנהוג איסור, וזה שייך רק כשהגיע זמן שרגיל לאכול או לשתות ומחמת התענית לא אכל או לא שתה.
טז. ע"פ סי' פ"ט, ב' ומשנ"ב שם [ועיי"ש סק"ד שלא מועיל לזה אמירת ברוכות], ולהתקשר הוא כמו השכמה אליו שהרי הוא 'יוזם' את השיחה ולא פגע בו בדרך.
יז. שני אנשים כשרים עם אשה מותרים ביחוד [אבה"ע סי' כ"ב, ה'], אלא שהם ישנים, ואמנם הזמן הוא אחרי הנץ החמה, אבל נחשב כמו 'לילה' כיון שהוא זמן שאנשים עוד ישנים שנת לילה, שהרי טעם החומרא מפני שבליילה השומר עצמו יושן ואינו יכול לשמור, ולכן הדבר תלוי בשעות השינה המקובלות ובימינו בשעות הנץ החמה בודאי לא מירתת כי הוא שעת שינה של לילה, ע"י כעיי"ד בדבר הלכה סי' ט' סק"ז בשם החת"ס אבה"ע ח"ב סי' צ"ו ד"ה אך, וכ"כ במבית לוי קובץ ד קובץ יח. וכן שמעתי

אחרי שתצא לתפילה י"ח.

מצא סכום כסף גדול במקום מוסרט על ידי מצלמות

ישנם מרכזי קניות בתוך מבנים ומגיעים לשם רבים עם רכבים ישר מהבית, מקומות אלו מצולמים במצלמות וידאו מאזור החניונים עד פנים החנויות והמעברים, אם כן מי שמוצא שם סכום כסף גדול אולי לא יוכלו לקחת את הכסף כי יתכן שהבעלים לא התייאשו שהרי הם מקימים למצוא את האבידה על ידי בקשה שיראו להם את הצילומים של המקום בסביבות הזמן שהיו בו?

תשובה: אם הבעלים שומרי תורה ומצוות או חלקם שומרי תורה ומצוות, הדברים נכונים, אם מדובר בסכום כסף גדול שיש הסתברות לבקש את ההסררות על מנת למצוא את האבידה, אם כן המוצא חייב בהשבת אבידה כי יתכן שהמאבד לא

וכ"כ בנדחי ישראל [פכ"ד אות ו] ובאגרו"מ [ח"ד סי' ס"ה] ובשבט הלוי [ח"ה סי' ר"ג] ובמנחת יצחק [ליקוטי תשובות סי' קמ"ח], וכן דעת הגר"ש אלישיב זצ"ל.

יח. בשו"ע [אבה"ע סי' כ"ב, ר'] פסק כהרמב"ם לגבי אנשים בפנימי ונשים בחיצון או להיפך שמותר, אבל שיטת רש"י שאם הדרך של הפנימיים ללכת דרך החיצון אסור כי אז דעתם זה על זה וחוששין אחד יפרוש, והח"מ [סק"י] הזכיר את שיטת רש"י והב"ש [סק"י א] הזכיר את שיטת הרמב"ם, והחכ"א [כלל קכ"ו ס"ז ובבינ"א אות יח (כה)] הכריע שביחוד דרבנן יש להקל כהרמב"ם [והסתפק אם הרמב"ם מתיר גם באחד בפנימי ואחד בחיצון או דוקא בכמה אנשים וכמה נשים], והחזו"א נטה להחמיר כרש"י [דבר הלכה פי"א].

ברברי מלכיאל [ח"ד סוף סי' ק"ב] העלה צד להתיר באיש שנועל את דלת חדרו מבפנים - וסיים שסברא זו צריכה ביורר כי היא דבר חדש שלא מצינו כמותו בפוסקים.

ובשעה"צ [סי' רל"ט סקי"ז] כתב שאם האיש נעול בחדר פנימי לא יפתחנו כדי שלא לישון לבר בלילה מפני איסור יחוד, ומשמע שכל עוד לא פתח את הדלת אין לו איסור יחוד.

אמנם, בקובץ תשובות [ח"א סי' פ"ב] ובמנחת יצחק [ליקוטים סי' קמ"ח] דחו את הראיה מהשעה"צ, וכתבו שאפשר להעמיד את דבריו באופן שיש לכל אחד פתח נוסף לרה"ר ולכן אין היצר חזק לפתוח את הנעילה כי כל חדר הוא בפני עצמו. וכן פסק הגר"ש אלישיב זצ"ל להלכה [קובץ תשובות ח"ה סי' קצ"ד].

ולא יתפלל, בסידור הגר"א הביא הגר"י מאלצאן זצ"ל בשם מהרי"ל דיסקין שאם התעורר אחרי הנץ אסור לחזור לישון קודם התפילה וכן בסידור יעבץ כתב שאסור ללכת לישון קודם תפילת מנחה שמא ימשך בשינה, אבל בערוה"ש [סי' רל"ב סי"ז] התיר לישון קודם תפילת מנחה מפני שבדרך כלל אין ישנים הרבה ביום, ובדינים והנהגות מהחזו"א [פ"ד סי"ג] הביא שהתיר למי שהתעורר אחרי הנץ להמשיך לישון. ובשו"ת בנין עולם להגר"א חבר כתב שאם הולך לישון שינה קצרה מותר ביום ואם הולך לישון שינה ארוכה צריך שומר, וכע"ז כ' באול"צ [ח"ב פט"ו אות ב] ובאבני ישפה [ח"ו תפילה עמ' פט] בשם הגר"ש אלישיב זצ"ל [לגבי שינה בשבת בצהריים לפני תפילת מנחה]. וכע"ז כתבו בשבט הלוי [ח"י סי' מ"ט] ובמשנה הלכות [חט"ו סי' כ"ט] לגבי שינה לפני עלות השחר למי שהיה ניעור בלילה - ואמנם משם אין ראיה כי יש לחלק בין שינה מיד אחרי הנץ שהוא שנת שינה קבועה לזמן שינה ביום שאין זמן קבוע כל כך.

ובעור מקודש סעי' ה' הביא צד להקל בלילה אם יש נר ונשאר בצ"ע, אבל בשבט הלוי [ח"ה סי' ר"ב אות א] דחאו וכתב שבכל הפוסקים משמע לא כך וכן בדברי סופרים אות שפח כתב שלא נקטינן כך [ובלא"ה בימינו רבים יושנים ביום בחדר חשוך לגמרי].

והיתר בעלה בעיר אינו מועיל אם הבעל יודע ומסכים לעצם היחוד כמב' בחכ"א [כלל קכ"ו ס"ו] והובא בפתחי תשובה [אהע"ז סי' כ"ב סק"י], וכ"כ הרד"ל [קידושין דף פב. בתוס'],

התייאש^ט.

אבל אם כולם חילונים ונכרים או כמעט כולם חילונים ונכרים, א"כ בודאי התייאש כי לא יחזירו לו את הכסף בכל מקרה [מלבד סכום כל כך גדול שיש הסתברות שהרשויות יתאמצו לחפש]².

ברכת אשר יצר וברק ורעם בפסוקי דזימרה

האם מותר לברך ברכת אשר יצר וכן ברכת ברק ורעם באמצע פסוקי דזימרה. תשובה: מותר, אבל יסיים את המשפט לפני שמברך [אפילו באמצע פסוק- רק יסיים את המשפט, למשל אם אוחו באשרי יושבי, יאמר קודם 'ביתך' ואז יברך]^{כא}, וברכת אשר יצר טוב שיסיים את הפרק לפני שאומרה^{כב}.

המתנה בין אז ישיר לישתבח

מי שסיים פסוקי דזימרה ורואה שהציבור עדיין לא סיים, האם יכול להמתין לפני ישתבח?

תשובה: לא ימתין, אלא יאמר מיד ישתבח, ואז ימתין לציבור [אלא אם כן הוא ש"ץ]^{כג}.

תמונה שצילם נכרי בשבת בארץ ישראל

האם מותר להסתכל וליהנות מתמונה שצילם נכרי בשבת? תשובה: בארץ ישראל אסור, בחוץ לארץ מותר רק אם הוא מצלם בעיקר בשביל נכרים^{כד}.

בישול בצל (בסיר) בשרי, דין המכסה

חתך דבר חריף בסכין בשרית ובישלו בסיר פרווה והניח על הסיר מכסה פרווה, או שבישול דבר חריף בסיר בשרי והניח מכסה פרווה, מה דין המכסה?

כב. באה"ל שם, ד' ד"ה צריך.
כג. סי' נ"ג, ג' ומשנ"ב סק"ט, והטעם, שהיה השהיה היא הפסק בין המזמורים לברכת ישתבח.
כד. בארץ ישראל התמונה מיועדת ליהודים ואסור כמב'ו בס"י שכ"ה, ו' ובמג"א סי' רנ"ב סק"ט, ובחור"ל אם צילם לנכרים א"כ מותר כמב'ו בס"י תקט"ו, ו'. ומה שהתיר הרמ"א בנכרי שעושה גבינות, מוכרח להיות שמדובר בעיר שרובה נכרים אלא שבדעתו למכור לישראל, ולכן נחשב שעושה לעצמו, כי אם רוב העיר ישראל היה אסור כנ"ל, ואין המעשה שייך ישירו לישראל כמו בצד או ליקט עבור ישראל כי המעשה מתפרש כ'מפעל' שמכין למכור לכולם ורק בדעתו למכור לישראל וזה לא מכריח כלום.

ט. ע"פ שו"ע חו"מ סי' רס"ב וסי' שני"ה, א', וא"כ אם לא התייאש מהמעות חייב להחזיר, וכמפורש בגמ' ב"מ דף כו: ראה סלע שנפלה ונטלה מיד לפני שעבר שיעור זמן של אדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה הרי זה גולן.
כ. בשו"ע חו"מ סי' רס"ב, י"ד] נפסק שאם לא התייאש על מקום שבודאי אין סיכוי למצוא את האבידה א"כ הרי זה נחשב שהתייאש.
כא. משנ"ב סי' נ"א סק"ח. ובחיי אדם כלל כ' סעי' ג' אסר לברך אשר יצר והתיר לברך על ברק ורעם, א"כ הוא דבר יותר קל [וגם יותר דחוף כי אי אפשר להמתין שיסיים את הפרק ואפילו לא את הפסוק שהרי צריך לברך מיד בתוך כדי דיבור ראייתו ושמיעתו כמב'ו בס"י רכ"ז סק"ה וסקי"ב [ועי' גם ח"א כלל ס"ז סעי' ז].

תשובה: בשניהם, המכסה נשאר פרווה [אפילו שהסיר כן בשרין] כה, אלא שמעתה יש לנהוג בו כאילו שהוא כלי בשריכי.

לגבי יום פטירת רחל אמנו, העירונו שבמדרש רבה אסתר כתוב שהמן לא רצה את חודש מרחשון כי יש בו זכות שרה אמנו שנפטרה בו.

בגליון שעבר פרסמנו מספר טלפון להזמנה מרוכזת של ספרי השולחן כהלכתו בהנחה, מס' הטלפון הוא 0548572701. לתשומת לב, מספר טלפון זה אינו מיועד לשאלות בהלכה כלל.

וכנ"ל, ולענין הכלי עצמו מבואר בפמ"ג [סי' צ"ב במ"ז סוסקכ"ט] שזיעה מהכלי נחשבת כמו נ"ט בר נ"ט [וכן משמע בלשון החור"ד בבי" שם סקכ"ו שכתב שלגבי איסור הוי נ"ט בר נ"ט דאיסורא] וא"כ טעם ראשון מהבשר לכלי וטעם שני מהכלי [דרך הבצל] לזיעה והזיעה הנפגשת במאכל היא כבר כמו טעם שלישי [כי אחרי שעבר פעם אחת בכלי, כבר הוקלש ושוב יכול ליעשות טעם נוסף גם מאוכל לאוכל וכמו שנתבאר בהשולחן כהלכתו סי' ו' הע' נ"א], ועל זה לא שייך כבר המנהג לקבוע את הכלי לבשרי. והחילוק בין שני המקרים הוא החילוק בין זיעה במקום פתוח שדינה קל יותר לבין זיעה במקום סגור שדינה חמור יותר כמב' בגליון הגרעק"א סי' צ"ב סי"ח בשם הב"ח, ומוכח כן בפמ"ג עצמו שלענין זיעה במקום סגור כתב [בסי' צ"ג שפ"ד סק"ד] שאין זה נ"ט בר נ"ט אלא הטעם עצמו מעורב כמו הדחת כלים בשריים וחלביים ביורה אחת, והיינו משום שזיעה במקום סגור נחשבת כמו בישול הדבר עצמו, ומצאתי הערה זו בליקוטי מגדים שם.

[ולעצם מח' החור"ד והפמ"ג שם שהפמ"ג ביאר שהחלב הבלוע במחבת הוא נ"ט בר נ"ט והחור"ד כתב שגם בלא טעם זה אין לו משמעות כי אינו יותר מהחלב עצמו שהרי הטעם עובר דרכו, י"ל שהפמ"ג סבר שהזיעה והאדים 'מעבירים' טעם כמו 'בישול' ממש, וכמו שאם יש זיעה העולה מחלב לבשר צריך ששים בבשר כנגד כל החלב ולא רק כנגד החלב כמב' ברמ"א סי' צ"ב, ח', והטעם משום שהזיעה 'מעבירה' את כל החלב לבשר, א"כ ה"ז כאן נאמר שהזיעה 'מעבירה' את כל מה שבלוע במחבת לכלי העליון].

כה. דבר חריף משיב את הטעם שקיבל מהכלי אבל אינו יכול להיות יותר מהכלי בעצמו, ולכן המכסה יהיה נ"ט בר נ"ט בר נ"ט [טעם שלישי], שהרי טעם ראשון נכנס מהבשר לכלי, ומהכלי לבצל נשאר כמו שהיה בכלי בעצמו, ומהכלי עובר למכסה דרך אדים א"כ טעם שני מהכלי דרך האדים לכלי העליון וא"כ הכלי העליון לא נעשה בשרי לגבי מאכל אחר שיתבשל בו כי יהיה כבר טעם שלישי [כמב' בס' צ"ד, ה'].

ומה שהכלים נוגעים זה בזה, אם אין רוטב ביניהם אינם מעבירים טעם בדיעבד כמב' בסי' צ"ב, ח'- אלא שהאדים הם המעבירים טעם ביניהם, וכשהם מעבירים מכלי בשרי לכלי פרווה, הכלי נשאר פרווה.

כו. גדר הדבר נתבאר בהשולחן כהלכתו סי' ו' הע' נ"ה. ונתבאר שם שהמנהג הוא רק להשתמש בו כבשרי מעכשיו (עד שיכשירו אותו בחזרה לפרווה), אבל אם יכניסו אותו לחלב חם, הוא לא ייאסר, עי"ש.

והנה, יש להסתפק אם מנהג זה שייך גם באדים העולים למכסה או רק באופן שהכניס כלי חלבי בן יומו לכלי פרווה, ובהמשך הבאתי מקצת ראיה שגם בזה שייך המנהג אם האדים עולים למכסה סגור, וכן יש להכריע שהרי אדים בכלי סגור נחשב כבישול ממש לכל דבר כמב' בגמ' ניער וכיסה [ואף שיש קולא קצת לענין שש שעות כמו שנתבאר בהשולחן כהלכתו בס' א' סעי' י"ז וסעי' י"ט, מ"מ דומה לבישול גמור, והמענין שם ימצא שגם עצם הדבר אינו מוכרח, כי אפשר שכוונת הפרי הארץ שם רק ביחס לאדים עצמם אבל לגבי כח האדים להעביר טעם מבשר לחלב בתוך הכלי בזה יש להם כח כמו בבישול ממש]. והנה, דבר חריף אינו יותר מאשר הכלי עצמו